

Balansstatistik 2015

NV0103

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	5
1.1.3	Statistiska mått	7
1.1.4	Redovisningsgrupper	7
1.1.5	Referenstider	7
1.2.	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	8
2.2.1	Urval	8
2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	9
2.2.6	Modellantaganden	9

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	9
B.3	Aktualitet	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid.....	9
3.3	Punktlighet	9
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	10
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	10
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	10
5.1	Spridningsformer.....	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation.....	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster	11

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Näringslivets struktur

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Marcus Lundgren
Telefon: 019-17 69 18
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Marcus Lundgren
Telefon: 019-17 69 18
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) och SCB-FS 2012:6.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

A.8 Gallringsföreskrifter

Inkomna blanketter gallras med stöd av RA-MS 1998:7.

A.9 EU-reglering

ESA 95, European System of Accounts 1995 styr Finansräkenskaperna och påverkar därmed även denna undersökning.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa de icke-finansiella företagens betydelse på olika finansiella marknader genom att visa storleken på och förändringarna av företagens finansiella tillgångar och skulder, och förse finansräkenskaperna med underlag för kvartalsvisa beräkningar av företagssektorns finansiella sparande.

Balansstatistiken (BAST) startade år 1986. Från starten och till och med år 1990 omfattade BAST samtliga poster i företagens balansräkning. Därefter omfattade statistiken endast de balansposter som avsåg finansiella tillgångar och skulder.

Efter en gemensam översyn av balansstatistiken och statistiken över företagens utländska tillgångar och skulder (FUTS), vilket föranleddes av krav från Eurostat på finansräkenskaperna, fick statistiken ny utformning från och med första kvartalet 1997. Tidigare gjordes balansstatistiken med ett cut-off-urval. De 600 företag som hade störst finansiella tillgångar ingick i statistiken och ingen uppräknings gjordes till hela den icke-finansiella sektorn. Numera väljs ett slumpmässigt urval av företag och genom uppräknings skattas hela sektorn med undantag av de allra minsta företagen. Både aktiva och inaktiva företag är med i populationen.

Andra förändringar från och med första kvartalet 1997:

- utlandsposter, med undantag för utländska handelskrediter, har förts över till balansstatistiken från tidigare FUTS;
- ställningsvärdena är nu marknadsvärderade (tidigare vanligtvis bokförda värden);
- transaktioner/orealiserade värdeförändringar finns redovisade;
- ett antal nya variabler har tillkommit och andra har tagits bort.

År 2008-2009 gjordes en översyn av både blankett och metod där stora kvalitetsbrister konstaterades. Ett stort problem i balansstatistiken är att den innehåller många olika variabler vilket gör det svårt att hitta en effektiv design. Vissa variabler förekommer hos de flesta företag men andra förekommer bara hos några få, och de flesta variablerna är lågt korrelerade med varandra. Det går inte att förbättra en variabel utan att det blir konsekvenser för en annan. Urvalen har

varit för små för att kunna få tillräckligt många förekomster på respektive variabel och det gör skattningarna instabila.

Även ramen, med en cut off-gräns på 30 mnkr i summa finansiella tillgångar och skulder, bedömdes täcka en alltför liten del av den tänkta målpopulationen. Framförallt vanligt förekommande variabler såsom banktillgodohavanden och lån blev kraftigt underskattade på grund av undertäckningen.

Eftersom finansieringen var oförändrad beslutades att resurserna skulle samlas till ett kvartal för att förbättra skattningarna vid ett tillfälle om året. Den nya metoden innebär att urvalet det första kvartalet utökas kraftigt och minskas till enbart de största företagen övriga kvartal. Utvecklingen för de mindre företagen modellskattas.

För att förbättra ramen sänktes cut-off gränsen och i populationen ingår från och med 2012 aktiva och inaktiva icke-finansiella företag med finansiella tillgångar/skulder på minst 5 miljoner kronor. Sektor 113000, filialer till icke-finansiella företag i utlandet lades till. Den totala populationen för 2012 var 67 594 företag, en ökning från cirka 15 000 företag 2011.

Inför BAST 2015 infördes nya sektorbegrepp i statistiken. Detta medförde att ett större antal företag som tidigare låg i den icke-finansiella sektorn flyttades till den finansiella sektorn. Detta medför att ställningsvärdena för flera BAST-variabler sjunker mellan kvartal 4 2014 och kvartal 1 2015.

A.11 Statistikanvändning

Användare är framför allt de kvartalsvisa finansräkenskaperna. Dessa i sin tur används av Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, nationalräkenskaperna på SCB och Riksbanken. Även banker och andra finansiella företag är användare.

A.12 Uppläggning och genomförande

Som urvalsram används SCB:s företagsdatabas (FDB), det senaste BAST-urvalet, senaste tillgängliga SRU (Standardiserade RäkningsUtdrag) från Skatteverket samt tabeller från SCB:s aktieägarstatistik. Alla företag med minst 5,3 miljarder kronor i finansiella tillgångar/skulder ingår i urvalet, samt de företag som i Riksbanksuppdraget redovisat utlandsposter överstigande 2 miljarder kronor. Urvalet är stratifierat och för det första kvartalet 2015 ingår 2 507 företag. Övriga kvartal kommer endast de 407 största företagen att undersökas medan de mindre företagen kommer att modellskattas. Från och med urvalet för 2004 används SCB:s system för samordnade företagsurval, SAMU, för att dra urval.

Uppgifterna samlas in via SCB:s elektroniska statistikinsamlingsverktyg, SIV. De företag som inte vill lämna uppgifter via SIV kan istället välja att fylla i en pappersblankett eller en excelblankett.

SCB har fått i uppdrag av Riksbanken att undersöka vissa utlandsposter med full landfördelning samt fördelning mellan SEK och utländsk valuta. Riksbanken använder dessa uppgifter som underlag i Betalningsbalansen. Undersökningen gjordes för första gången för kvartal 4 2002 för att länka ihop de siffror SCB får in med de uppgifter som Riksbanken har. Uppdraget sattes sedan i full drift från och med kvartal 1 2003 och omfattar samma population som BAST.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De eftersökta målstorheterna är totala finansiella tillgångar och skulder för variablerna i avsnitt 1.1.2 vid kvartalsslut samt totala transaktioner och orealiserade värdeförändringar för variablerna i avsnitt 1.1.2 under kvartalet för sektorn icke-finansiella företag.

1.1.1 Objekt och population

I populationen ingår icke-finansiella företag (juridiska enheter) som tillhör sektor 111000 (icke-finansiella företag), 112000 (statliga affärsverk) och 113000 (filialer till icke-finansiella företag i utlandet) med finansiella tillgångar/skulder på minst 5 miljoner kr. Stiftelser ingår inte i populationen (juridisk form 71 familjestiftelser och 72 övriga stiftelser och fonder). Som urvalsram används SCB:s företagsdatabas (FDB), det senaste BAST-urvalet, senaste tillgängliga SRU (Standardiserade RäkenskapsUtdrag) från Skatteverket samt tabeller från SCB:s aktieägarstatistik. Uppgifterna som samlas in ska avse det företag som valts ut och inte eventuell koncern. Både inaktiva och aktiva företag ingår.

1.1.2 Variabler

Finansiella tillgångar:

- Banktillgodohavanden (inkl depositoner och lån i svensk bank, exkl. internbank, även checkräkningskrediter (minusposter) ingår)
 - o därav i utlandet
- Andelar i investeringsfonder
 - o därav registrerade i utlandet
- Finansiella derivat
 - o därav direkt mot utländsk motpart
- Certifikat (fördelade på emittenter: staten (statsskuldväxlar), svenska banker, svenska bostadsinstitut, övriga svenska finansiella företag, svenska icke-finansiella företag, kommuner samt utlandet)
- Obligationer inkl. förlagsbevis och konvertibler (fördelade på emittenter: staten, svenska banker, svenska bostadsinstitut, övriga svenska finansiella företag, svenska icke-finansiella företag, kommuner samt

utlandet)

- Utlåning, korta lån och depositioner exkl. banktillgodohavande (ej koncernlån)
 - o därav till utländsk motpart
- Utlåning, långa lån (ej koncernlån)
 - o därav till utländsk motpart
- Utlåning till koncernföretag
 - o därav till utländskt koncernföretag

Innehav av aktier och andelar (inkl. aktier i koncern och intresseföretag):

- Aktier i svenska noterade företag
- Aktier i svenska onoterade företag
 - o därav aktier i koncern- eller intresseföretag
- Andra svenska andelar

- Aktier i utländska noterade företag
- Aktier i utländska onoterade företag
 - o därav aktier i koncern- eller intresseföretag
- Andra utländska andelar

Aktiekapital, Totalt eget kapital och Obeskattade reserver:

- Aktiekapital för svenska noterade aktiebolag
 - o därav återköp av egna aktier
- Totalt eget kapital för svenska onoterade aktiebolag
- Totalt eget kapital för andra företagsformer
- Obeskattade reserver för onoterade aktiebolag
- Obeskattade reserver för andra företagsformer

Finansiella skulder:

- Finansiella derivat
 - o därav direkt mot utländsk motpart
 - o därav personaloptioner (både mot svensk och utländsk motpart)
- Certifikat
 - o därav emitterade direkt i utlandet
- Obligations-, förlags-, konverteringslån (ej personalkonvertibler)
 - o därav emitterade direkt i utlandet
- Upplåning, korta lån (ej koncernlån)
 - o därav från utländsk motpart

- Upplåning, långa lån (ej koncernlån)
 - o därav från utländsk motpart
- Lån från koncernföretag
 - o därav från utländskt koncernföretag

För varje variabel efterfrågas ställningsvärden (oftast marknadsvärde) samt transaktioner och/eller orealiserade värdeförändringar.

1.1.3 Statistiska mått

Totaler av finansiella tillgångar, skulder, transaktioner och orealiserade värdeförändringar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultat redovisas för den totala sektorn icke-finansiella företag.

1.1.5 Referenstider

Statistikuppgifterna avser finansiella tillgångar och skulder per 31 mars, 30 juni, 30 september och 31 december samt transaktioner och orealiserade värdeförändringar som skett under respektive kvartal.

1.2. Fullständighet

Statistiken ska belysa de icke-finansiella företagens betydelse på olika finansiella marknader. Undersökningen riktar sig till företag med minst 5 miljoner kronor i finansiella tillgångar och skulder, medan övriga företag antas ha noll i finansiella tillgångar och skulder.

Fullständigheten påverkas av att finansiella tillgångar och skulder som undersöks sinsemellan har olika avgränsningar. Vissa variabler, t.ex. banktillgodohavanden, omfattar endast finansiella tillgångar och skulder mot en extern motpart (ej koncern). För andra variabler (ut- och upplåning) avses tillgångar och skulder mot motpart, extern *eller* inom koncernen. En tredje variant är att vissa variabler (exempelvis derivat) ska anges både inom och utom koncern.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Det kritiska karaktärsdraget för undersökningen är den skeva populationen med avseende på vissa variabler, där variablerna dessutom är lågt inbördes korrelerade med varandra. Det innebär att det är svårt att välja en urvalsdesign som är effektiv för samtliga variabler i undersökningen. Det blir även skakigt vid uppräkningsnivå då urvalet innehåller få förekomster med nollskilda värden för vissa variabler. Detta medför en stor skillnad i precision mellan variablerna.

Övriga källor till osäkerhet är mätning och ramtäckning. För mätning är resultatet beroende på hur pass bra och korrekta uppgifter företagen kan lämna. Vissa företag har t.ex. stora problem med att lämna orealiserade värdeförändringar för utländska tillgångar och skulder eftersom de har många olika valutor. Ramtäckningen påverkas av att uppgifterna som ligger till grund för ramen är två år gamla. Urvalet bygger på summan av finansiella tillgångar och skulder vilket leder till att vissa undersökningsvariabler får en något sämre kvalitet som

nämnts ovan.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalet är ett stratifierat urval med OSU (Obundet Slumpmässigt Urval) inom strata. Stratifieringen baseras på summa finansiella tillgångar/skulder. Cut-off-gräns för populationen är finansiella tillgångar/skulder på 5 miljoner kr. Strata med stora företag d.v.s. företag med minst 5,3 miljarder kronor i finansiella tillgångar/skulder undersöks samtliga kvartal (407 stycken). Antal undersökta företag kvartal ett 2015 var 2 507 företag. Kvartal ett vägs de individuella observationerna med sin urvalsvikt (inverterade urvalssannolikheten) ihop till en totalskattning. Övriga kvartal modellskattas de mindre företagen.

2.2.2 Ramtäckning

Nuvarande urvalsram består av företagens deklARATIONER (SRU) för år 2013, kompletterad med uppgifter från senaste BAST-undersökning (kv4 –2014) samt tabeller från SCB:s aktieägarstatistik (2014-12-31). Ett problem med SRU är att vi inte har tillgång till aktuella siffror, senast tillgängliga uppgifter är 2 år gamla. Aktieägarstatistiken har däremot snabbats upp betydligt och uppgifter per den 31 december 2014 fanns tillgängliga vid urvalstillfället.

Övertäckning identifieras i undersökningen och åsätts värde noll. Undertäckningen är okänd och justeras inte för i statistiken. Detta resulterar i en underskattning i statistiken som främst berör ställningsvärdena och som ökar under kalenderåret. Ramtäckningen påverkas dels av att uppgifterna som ligger till grund för ramen är 2 år gamla och dels av att urvalet bygger på summan av finansiella tillgångar och skulder. Detta leder till att vissa undersökningsvariabler får en något sämre kvalitet.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna samlas in via en elektronisk enkät som nås via internet med hjälp av inloggningsuppgifter som skickas till de utvalda företagen. Företagen ska fylla i ställningsvärde för efterfrågat kvartal i marknadsvärde (bokfört värde för ett fåtal variabler). Om ställningsvärde som lämnats föregående kvartal är reviderat så ska företagen ändra på det förtryckta värdet. De mindre företagen som enbart fyller i det första kvartalet har inga förtryckta värden och ska därmed fylla i både ingående och utgående balans. Företagen ska också ange orealiserad värdeförändring och/eller transaktion som skett under kvartalet. Mätsvårigheter kan uppstå för orealiserade värdeförändringar och transaktioner, vissa företag har inte möjlighet att lämna uppgifter om dessa variabler. Ett exempel på detta är när företagen inte kan ange orealiserade värdeförändringar på grund av att de har utländska tillgångar och skulder i många olika valutor.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall avseende antal företag var cirka 4 – 20 % under 2014. Första kvartalet 2015 var svartsbortfallet 21 %. Svartsbortfallen det första kvartalet varje år brukar vara betydligt större. Detta kan förklaras med att urvalet innehåller många mindre företag. Mindre företag har inte samma resurser för att hantera statistiska undersökningar och är mindre benägna att lämna svar. Bland de totalundersökta stratumen är bortfallet mindre. 39 företag av totalt 407 saknades

till den första leveransen av kvartal 1 2015. Bortfall bland de största företagen imputeras i första hand baserat på tidigare lämnat värde och i andra hand med medelvärdet för svarande företag i samma storleksgrupp. Beloppen skrivs fram med hjälp av utvecklingen inom stratumet. Osäkerheten på grund av bortfall antas vara liten i förhållande till andra osäkerhetskällor.

2.2.5 *Bearbetning*

Inkomna uppgifter granskas och återkontakt med uppgiftslämnaren tas vid behov. Det finns ett antal logiska sambandskontroller direkt i blanketten som uppmärksammar uppgiftslämnaren på misstänkta felaktigheter. Blanketten granskas sedan igen med hjälp av maskinella kontroller då den registrerats hos SCB. Pappersblanketter och excelblanketter granskas på samma sätt som SIV-blanketterna när de inkommit.

2.2.6 *Modellantaganden*

Ingen kompensation sker för de företag som har mindre än 5 miljoner kronor i finansiella tillgångar och skulder. De antas ha värde noll i finansiella tillgångar och skulder men i realiteten underskattas variablerna med cirka 3-7 % beroende på variabel.

De mindre företagen modellskattas kvartal två, tre och fyra. De antas följa de större företagens utveckling, alternativt sätts utvecklingen till ett vilket gör att de bidrar med samma belopp hela året.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Sedan 2010 används verktyget CLAN för att ta fram variansskattningar och beräkna den relativa osäkerhetsmarginalen i undersökningen. Resultaten visar en hög osäkerhet i flertalet skattningar och en viss försiktighet bör iakttagas vid tolkning av resultatet.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

De kvartalsvisa statistikuppgifterna avser tillgångar och skulder per 31 mars, 30 juni, 30 september och 31 december samt transaktioner och orealiserade värdeförändringar under respektive kvartal. Uppgifterna ska lämnas till SCB senast 20 dagar efter aktuellt kvartals slut. Blanketterna ska vara företagen tillhanda senast den 1:a i varje kvartal.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden är totalt cirka 11 veckor. Finansräkenskaperna har krav från EU på att vara klara inom 90 dagar efter kvartalets slut. Detta har lett till att denna undersökning också har snabbats upp. En första leverans till Finansräkenskaperna görs efter cirka 8 veckor och en andra leverans efter 9-10 veckor.

3.3 Punktlighet

Produktionen anpassas efter Finansräkenskapernas (FiR) produktion. Deadline för inläggning av siffror i FiR brukar hållas. Undantag kan förekomma, till exempel under semestertider då uppgiftsinsamlandet kan dra ut på tiden beroende på semester vid de uppgiftslämnande företagen.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Balansstatistiken startade år 1986. Från starten och till och med år 1990 omfattade BAST samtliga poster i företagens balansräkning. Därefter omfattade statistiken endast de balansposter som avsåg finansiella tillgångar och skulder.

En större omläggning gjordes inför år 1997 då variabelinnehåll, urvalsdesign och skattningsförfarande reviderades. Tidigare gjordes balansstatistiken med ett cut-off-urval. De 600 företagen som hade de största finansiella tillgångarna ingick i statistiken och ingen uppräkningsgjordes till hela den icke-finansiella sektorn. År 1997 blev BAST en urvalsundersökning som undersökte företag med finansiella tillgångar/skulder på 20 miljoner kronor och mer. 2005 höjdes gränsen till 30 miljoner kronor och 2012 sänktes den till cirka 5 miljoner kronor. Genom uppräknings skattas hela sektorn icke-finansiella företag.

Från 1997 till och med 2011 är jämförbarheten mellan åren god medan jämförbarhet med tidigare BAST är inte fullständig eftersom endast de 600 största företagen då undersöktes. 2012 gjordes relativt drastiska ingrepp i metoden vilket försvårar jämförbarheten.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken är inte indelad i grupper.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

ESA 95, European System of Accounts 1995 styr Finansräkenskaperna och påverkar därmed även denna undersökning. Jämförbarhet med internationell statistik som följer ESA 95 bör därför vara god.

Vissa variabler i den nuvarande BAST-statistiken bör i stort sett vara jämförbara med de finansiella posterna i den årliga undersökningen Företagens ekonomi (FEK). Exempel på variabler som kan jämföras är långa lån och aktier. FEK är en totalundersökning som baseras på SRU och bokslut. BASTen undersöker företag med en cut-off gräns på finansiella tillgångar/skulder på 5 miljoner kronor och därför kan det finnas en skillnad mellan resultaten för de olika undersökningarna. Eftersom FEK är en totalundersökning, bör denna visa högre siffror än vad BASTen visar. En skillnad mellan undersökningarna är att FEK samlar in bokförda värden och BAST marknadsvärden där detta är tillämpligt.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Resultatet från undersökningen publiceras i Sveriges statistiska databaser, SSD, under rubriken Balansstatistik under Näringsverksamhet. Databasen nås från SCB:s webbplats, www.scb.se, Hitta statistik, Statistikdatabasen. Resultatet kan också nås från undersökningens produktsida www.scb.se/NV0103.

5.2 Presentation

Uppgifterna publiceras i tabeller i de statistiska databaserna (SSD).

5.3 Dokumentation

Dokumentation i form av SCBDok, MetaPlus och BAS finns på undersökning-

ens produktsida www.scb.se/NV0103.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar på det insamlade materialet kan beställas.

5.5 Upplysningstjänster

Övriga upplysningar lämnas av Marcus Lundgren 019-17 69 18 på enheten Näringslivets struktur på SCB.